

Előfizetési árak

Egész évre . . . 5 frt — kr.
Fél " . . . 2 frt 50 kr.
Negyed " . . . 1 frt 25 kr.
Tanítóknak egy évre 3 frt — kr.

Hirdetések

a legutányosabban számítottanak.

B A J A

vegyes tartalmu hetilap.

Szerkesztőség

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Rochus utca 42. szám.

Az előfizetési pénzek és hirdetési díjak Német Lajos könyvnyomdájába küldendők.

— 6736 —

Megjelen minden vasárnap.

Egyes szám ára 8 kr.

Kéziratok nem adtnak vissza.

A város költségelőirányzata 1885. évre.

Egyesek, testületek, hatóságok, államok háztartása körül kifejtett intéző gondosság szokott ismerülvül szolgálni arra, hogy azok befeleltében megvan-e a szükséges összeg, mely a fenállhatást egyedül biztosítja.

A családi élet, mely a törvényhatóságokban is fennáll, csak úgy tartható fenn a családtagok javára, csak úgy felelhet meg a törvényhatóság ezen követelményeknek, melyek törvényeink, s azon hatályi rendeleteink által körülhárítják, ha háztartásában új rendet létesít, mely képessé teszi őt a közszükséglet kielégíthetősére, de egyáltalán jólétet biztosít egységeinek.

Az évi költség előirányzat szokott alkalmul szolgálni arra, hogy az intéző körök kormányzási képessége vita alá vonassék s abból szerzetessenek meg mindazon indokok, melyeket a kormányzási képesség úgy a köteleesség teljesítése mellett, vagy ellene felhozhat.

A higgadt, tárgyilagos gondolkodó fő azonban nem indulhat tisztán elvont fogalmak után, a közélet szabálytalanságai, a közszükséglet fokozott igényei törvényeket nem ismernek, véletlen körülmények gyakran teremtenek új helyzetet, melyet a leggondosabb intéző sem láthatott előre.

S ha mi tisztán elvont fogalmak után itélünk meg a város 1885. évi költségelőirányzatát, kétségtelemül nem helyezkedünk azon állásponton, honnan igazságos véleményét formálhatnánk.

A helyes álláspont tehát: a közszükséglet igényeinek figyelembe vétele, egy a viszonyok által teremtetett tényleges állapot méltatása.

Az első pillanát a költségelőirányzatra mutatja, hogy 21.808 frt 42 kr főlötség van előírva, tehát az óhajta várt egységsen nem csak helyreállítva van, hanem már megtakarítás is érhető el.

Nem hagyhatjuk megemlítés nélkül, hogy a törvényhatóság költségelőirányzata új formában adatott be, mert a mint tényleg három pénztár tartatik fen, s eddig minden pénztárra elkönvönítve készítettet és állítattott össze a jövő

évi költségvetés, most mindhárom pénztár összesítésben előtűntetve.

Ezen összesítésből származik a fent kitűntetett többlet.

A házipénztár volt mindig az, hol a deficit mutatkozott, s ezen deficit fedezésére céljából közpötléket volt kénytelen igénybe venni a hatóság.

A költségelőirányzat bevetteli rovatának 25. tétele mutatja, hogy a hiány ismét megvan, mert 20% közpötléket volt kénytelen a hatóság igénybe venni.

S ha ezen tételből nyerendők 20.000 frt a főlösegtől leszámítatik is 1808 frt a főlötség tényleg van.

Üdvözöljük hatóságunk gondos vezetőjét s mindazon factorokat, kiknek összműködése gondossága által ezen eredmény elértet.

Önkénytelenül azon kérdés merül föl ezen számadás láttára mindenki előtt, miért vétetik igénybe a közpötlék, ha anélkül is többlet mutatkozik a hatóság költségelőirányzatában, minnek terhelni az adózó közönséget akkor, midőn úgy is súlyos terheket ró reájuk a polgári köteleesség.

Ezen kérdés elbírálásánál kell figyelembe venni a közszükséglet igényeit.

Baja város, súlyos anyagi bonyodalmak között, a modern hadadás vívmányait nem szerezhetette meg, a kulturális élet mezéjén képtelen volt versenyezni más városokkal, s most, midőn az anyagi gondok terhes bilincséitől jó részből megszabadult, érezve emaradását, a megengedett rohamosságán kívül előre törni, s iparkodik azonakra emlékedni, hol mint vezér-város, a rég múltban oly szép szerepet vitt.

A viszonyok által teremtetett tényleges állapot rovtól rá szintén költségeket, mino a vasuti 200 ezer forint.

Iskolái elhanyagolt épületekben voltak, s részből vannak elhelyezve, ezeket újra építeni, s ott rendet létesíteni okvetlenül kellett.

A közegéség javára közbághidat emelt, kereskedelmi- és ipariskolát létesített.

Mindezek oly tények, melyek igazolják, hogy városunk a mod-rn cultura terén fokozatosan halad előre, de egyszersmint megváránják, hogy teremtsen bizonyos tartalék töké, melyet rendki-

váli alkalomkor, midőn oly kérdés elődöntése kerülhet felszínre, mely befolyással bírhat jövőjének emelésére, fe használat.

Ila, ugyjjából, ezeket vesszük is fontolórra, meg van adva a válasz felett kérdésünkre.

Örömdüknek adunk meg egyszer kifejezést ezen szép cél elérésé alkalomból, s kívánjuk, hogy hatóságunk tisztelt vezetői továbbra is szívós kitartással működjenek azon, hogy legyen szeretett hazánknak sok ily B a j a.

Szabadkai tisztújítás.

Mult számunkban említettük, hogy Jankovich Aurel főispán ur a szabadkai tisztújítás alkalmával zajos helyiséssel fogadtott, nagy hatású beszédet tartott, most, hogy volt alkalmunk megszerezni, azt közölni sietünk.

Tekintetes közgyűlés!

A város törvényhatóságának bizottsága és tisztviselőtestülete közgyűlésre hívatott egybe e mai napra, hogy az általuk képviselt közönség legszebb jogát, a köztisztviselők újbuli választását az alkotmány alapján gyakorolják.

A hatóság önkormányzatnak legelőnyösebb funkciója kétségtelemül a hatóság műszereivel képe-e intézmények megalkotásában, a szervezkedésben kulminál.

De hasonlólág nagy fontosságú feladat, és a város jó fejlődésére való kihatással nagy horderejű ténykedés va ma a közönség egyetemét képviselő közgyűlésre, midőn hivata van mandátumát újbul 6 evre megválasztani, s nekik megbízást, felhatalmazást adni arra, hogy egyeztet mint az önkormányzat végrehajtó, a közönség mint on kormányzati szervek közület kifejezett akaratát, melyet ez közgyűlés által szabályrendet, határozat vagy végzés alakjában nyilvánít, annak szellemében, hivak és pontosan végrehajtsák, s mint közakaratók, ha kell, keznyser újjan is érvényesítik; másrészt pedig, — mint hatósági kormány — a vezetéstiszviselő (a polgármester) vezetése mellett, az állam hatalom képviselője (a kormány) főispán felügyelte alatt intéztek és igazgassák; cbből folyólág a közönség körében mutatkozó közszükségleteket ideje korán felismerve, ezek kielégítésére szükségessé mutatkozó időszerű intézkedések megtételét kezdeményezték, még akkor is, ha netán az állam kormány esetleg nem törvényes avagy a viszonyoknak meg nem felelő elzeiseretlen intézkedéseivel szemben, a törvény épségben tartása s így magának az állam kormányzat-

nak alkotmányos ellenőrzése látszanék szükségesnek, magától értetvény, hogy ezen működésükben a hatóságot úgy az államkormányval és a társhatóságokkal szemben kifelé, valamint a hatóság alá rendelt alanyokkal és a közönség egyeneivel szemben befelé, képviselni hívatják.

Ezekből önkényt következik, hogy a tisztújítás eredményétől függ nagy részből a siker, melyet a város közönsége, az eléje tüzött közöccélok megvalósítására néve elérni óhajt. A hatósági közhatalmat kezelő tisztviselők erkölcsi, szellemi és gyakorlati képességtől, valamint ezek szélességétől és tapasztalottságától föltölteleztetik a közügyek iránt való érdeklődésének fokozódása, és a közéletben olyan lokra való emelkedése, melyel szemben lehetővé váljék, hogy a tisztviselők a törvényhatóság közöccélok felé irányuló törekvéseikben, kitűntetett ügybuzgó működésük közepette a törvényhatóság műszereivel minden tényezőjének támogatására bizton számíthatassanak.

A közönség körében már is közszükségként jelentkező ilyen közöccélok tekintendők: a hatósági háztartásban kifejedő takarékoskodás, a város közbizonyának elzeiserült kezelése és jöveldemzőességének fokozása; az elhanyagolt gyami és gondokossági ügyek lelkiismeretes gondozása, és végre a humanitárius intézmények ápolása és a város nagyságához mért fejlesztése; továbbá: a közbiztonság, a közegéség, a közgazdaság és a közoktatás-ügy tág mezéjén meg mindig bőségsen follelhető kultúrávaltan terének művelése alá vonása.

Minden feladványok megoldására való kialitás a most megválasztandó tisztviselők lelkiismeretességével, költelőségérzetével, akaraterejével és ügybuzgalomával egyenes arányban áll: igen természetes tehát, hogy a tisztújítás a város közönségére néve nagy fontosságú, életbe vágó eseményként képez.

Azon körülmények köztéményel fogva pedig hogy a törvényhatósági tisztviselő, a mellett hogy egyeztet mint az önkormányzat végrehajtó közöccélok, másrészt pedig a hatósági hatalom alá rendelt közönség egyeneivel szemben mint hatósági kormány szerepelnek, még egy harmadik minőségűben is, t. i. az állami közgazgatás körében, mint a kormány végrehajtó közöccélok hívatják funkcióit: fontos-sággal bír a törvényhatósági tisztújítás magára az államra néve is.

Ugyanis, mindazon közöccélok megvalósításához, melyek a kezőnséget, mint a nemzeti társadalom kiegyesített részét, a törvényhatóságot mint az állam alkatrészt illetik, a nemzeti társadalom minden közöccélok szellemi és anyagi erejével egyaránt hozzájárulni tartozvan: a municipium műszereivel kölecske a hatóság hatalma alá rendelt közönség körében, ezen állami közöccélokra vonatkozó intézkedéseket az államkormányzati utasításai és rendeletei szerint fogantatosítani; ezen működési körben a köztisztviselőkk már nem mint az önkormányzat, hanem mint a kormány végrehajtó közöccélok járnak el az önkormányzat ellenőrzési jogának épségben tartása mellett.

Az állam fenállhatása és prosperálhatása, szükségképpen megkövetelik, hogy az egyes alkatrészek, a törvényhatóságok, az állam közöccélok, a politikai nemzet aspiatív megvalósítására irányuló törekvések az államkormányzati egységs vezetése mellett kifejedt össznéköcsökés által előmozdítsák, és hogy a kormány, mint az államban egyenített nemzeti társadalom közakaratókat végrehajtó hívatott műszere minden erre irányuló esleköcsökésben teljes odaadással támogatassék.

A törvényhatóságok önkormányzati működése tehát, különösen a tisztviselők funkciója, az államot közvetlenül érdekl; annál is inkább, mert az önkormányzati közöccélok megválasztása, egyszersmind az államkormányzati alsóbb fokón levő végrehajtó közöccélok választásának is tekintendők.

Önkényt következik ebből, hogy az állam érdekeinek megvédése, és a közbiztonság pontos mentek megvédése, az szmpontjából mulhatlan szükséges, hogy az államhatalom az önkormányzati működést felügyelje és ellenőrizze.

E czéllal állítja az államhatalom a főispán mint az állam-mandátumát s a törvényhatóság élére, kinek feladata az önkormányzati működésre szakadatlanul felügyelni és azt ellenőrizni: sőt a tisztviselők választásánál, a kifejedő jog részleges bírtoklásá folytán, az állam érdekeinek szem előtt tartásával, befolyást érvényesíteni.

Nagyon tövednek tehát azok, kik az állam jelenlegi hatami szerkezetének fennáll-

TÁROZA.

Nemzeti fejlődésünk.

A legnagyobb magyar mondta: „Magyarország néme volt, hanem le sz í! Mennyi csapás érte hazánkat, mióta e röpke szavak szároj szájra jáltak, de azért azok, kik a haza javát szívókon hordták, nem csüggedtek el, a dermesztő nyomás nem pusztíthatta ki a jobb jövőre helyezett reményt! És e remény valóstult!

Mily mozgalmak támadtak, mióta magunk intezük belügyeinke! Ott, hol ezeltöt husz évvel lomha társzeker döcögött a rozsatok, most a gózpárpa szágnak villámsebességgel, s alig van már hazánkban nevezetesebb vidék, melyet vasutak ne hálóznának, magyar bajók szeltek át a világ tengertit és hordják szét a magyar terményeket! Népevelési ügyünk is óriási lendületet vett és nepiskoláinkban majdnem mindenütt magyarul oktatják a gyermekeket. Az alakulandó magyar iskolagyuletek eléggé tanúsítják az élénk mozgalom, mely ez irányban megindult. A kereskedelem és ipar virágzásnak indult és a jövő évé kiállított tanúságot fog tenni az ez irányban történt fejlődésről. Szépirodalmunk terén is üdvös mozgal-

mak mutatkoznak, mióta az írói jogot védő törvény életbe lépett és a külföldi fercc műveket roz forditásban terjesztő vállalatok lassanként tündezni kezdenek.

Tekintsek azonban a jobbakat, minő: az „Ueber Land und Meer“ „Gartenlaube“ és más ezekhez hasonló képes folyóiratok, itéljük elgoulatlanul és hasonlitsuk össze az ily nemű magyar vállalatokkal, mit találnak az ily képes lapokban? jó köpeket, melyk azonban nem magyar jellegűek és laza tartalmak, mely nem műveltet, és legtből esetben nem is szórakoztat. . . Híad-ban kutatnak az anyák, nem találnak olyat, melyet aggodalom nélkül adhatnának serdülő leányuk kezébe; pedig hiában neveljük jól gyermek-einket, olvasás nélkül — annak idjében — valódi műveltséget soha se nyernek, mert az oktató, erkölcsös olvasmány adja meg a jó nevelés mázat.

Egy új csillag támadt szépirodalmunk egén, mely hívatva van arra, hogy e hiányt pótolja és kisorsítja a hazánkat sok ezer példányban elásztató német folyóiratokat.

Ez a csillag „Gondúzó“ című szépirodalmi hetilap, mely Székely Aladár kiadásában Mártonyi Frigyes szerkesztése mellett október elején Budapestre megjelent.

Figyelemmel tanulmányoztuk e kitűnő hetilapnak eddig megjelent számait s nyu-

godt lelkiismerettel állíthatjuk, hogy hozzá hasonló szépirodalmi heti vállalat eddig meg nem jelent meg.

A vállalkozó ügybuzgó kiadó czélul tűzte ki magának, hogy lapjában kizárolag első rendű írónik remekét közölje, mostanig híven teljesítette programját és áldozat kézsége kereskedik arról, hogy ezental is ragaszkodni fog hozzá.

A „Gondúzó“ közleményei tösgyökeres magyarsággal írva, tanulságosak és erkölcsi alapon s az irodalmi színvonal magasztaló állanak.

Az eddig megjelent számokban találkoznak P. Szathmáry Károlyval, Komócsy Józseffel, Kiss Józseffel, Mikszlath Kálmánnal, Margittay Dezsővel, Kazár Emilvel, Dr. Sziklay Jánossal stb.

Üdvözöljük a vállalkozó kiadót és szívóvűkből kívánjuk, hogy az anyai áldozattal elvetett mag megteremje gyümölcsét, szorítsa le az erkölcsöt rontó laza olvasmányokat, mulattatva oktatson, nemestise a szívet és tisztán tartsa az erkölcsöket. Meg vagyunk győződve, hogy a nagy közönség megnyolynol-ni fogja e nemes törekvést és hisszük, hogy a „G o n d ú z ó“ nemskára egyetlen magyar család asztaláról se fog hiányozni! Csak kitartás!

Nemo. M. D.

lána mellett, azt hiszik és állítják, hogy különösen városi törvényhatóságokra nézve nem szükséges, miszerint ezek élen a végrehajtó hatalom képviselője, a főispán álljon.

Ugy látszik, hogy ezek még mindig a régi múlt állapotokat tekintik irányadónak; teljesül fi velmen kívül ugyanazon az ügyre körülmény, hogy a nemzeti társadalmi szerkezetének átalakításával egyidejűleg a parlamenti felelős nemzeti kormányt is felállítatott.

A felelősség elvénél fogva pedig nem is képzelhető lehetőségnek, hogy a kormány az államigazgatás önkormányzati választott tisztviselőkkel felelősség mellett teljesítessen, anélkül, hogy a törvényhatóság működésére felügyelést és ellenőrzést, saját megbízott képviselője által, — nevezve azt akár főispánnak, akár másnak, — szakadatlanul ne gyakoroljon.

Ezen nézetekkel szemben áll az okok töbora, kik az államhatalomnak a törvényhatóság működése iránti módon gyakorolt befolyását elégségesnek egyáltalán nem tartják arra, hogy az állam közérdekeinek és a politika nemzeti aspirációjának megvalósítását törvényhatóság választott tisztviselőikel való kormányzás mellett bizonnyal nem lehetne. Ezek az állam érdekeinek megóvása céljából előadhatatlanul szükségesnek vélik, hogy az állam közigazgatásának foglalkozó köztisztviselői államosítottassanak.

Sok minden mondatot el az utóbbi években ezen nézet támogatására; de talán ugyan annyi vagy még több hozatalt fel elevene.

Nem lehet feladatunk, hogy állhatatlanságban akár az egyik, akár a másik nézet mellett emeljük szót, mert nem ismerem az ország különböző törvényhatóságainál fennforgó viszonyokat, melyek ezen eltérő nézetek képzésére befolyással lehetnek.

Annny azonban, kizárólag ezen vidékre való tekintettel, az eddig tapasztalt nyomon nem is megjegyezni kívánok, hogy én az állam jelenlegi hatalmi szerkezetének fenntartása mellett életbe léptetőnd ki-vezési rend szer behozatalában helyes javítási módszert nem látok. Nem kétem ugyan, hogy a kinevezési rendszer mellett inkább lehetne olyan közigazgatási tisztviselői-kart teremteni, kik szellemi képzettség tekintetében a mai kor igényeire felelően kiváló munkások az eddigi, választott tisztviselői-klubban megjelenni képesek lennének.

Am de az ebből származó előny elenyésztőleg csekély lenne azon nagy hátránnyal szemben, mely a választási rendszer eltérésével kétségtelenül bekövetkeznék, és abban nyilvánulna, hogy a közönség érdeklődése a közügyek iránt, és részvétele azok intézésében, — miket a gyakorlati élet tapasztalatai szerint a választási jog fenntalása, és időszertei még elégségesen fenntartani képes volt, — fokozatosan alább szállva, végre végkép elenyészne.

A kinevezési rendszer elméletének hívei, első vonalban azzal vádolják a választási rendszert, hogy a hivatalok betöltésének rendszerint zokra esik a választás, tekintet nélkül azoknak képességére, kik rökoni és egyéb összeköttetésekénél fogva a választás eredményre döntő befolyással bíró végre egyenlőségeit érdeküknek megnegyeri képesek: mi által, a közügy legnagyobb hátrányára, igen gyakran fordul elő az eset, hogy míg a pártfogolt egyén a neki szánt hivatal megkapja, addig a hivatal, a megválasztott személyében nem kap munkabért, képzéseket, alkalmas tisztviselőt.

Ami a választott közigazgatási tisztviselői képzettségét illeti, azt tapasztaljuk, hogy újabb időben, különösen városokban, nincsen ok az aggodalomra, s bizon állítható, hogy a közművelődés általános növekedésével örvendetes módon növekszik azok száma is, kik választás útján betöltendő hivatali állások elnyerésére jelentkezők.

Csak egy ágát az igazgatásnak ismerem fel az önkormányzat működési körében olyannyira elhangyolottak, hogy arra nézve kíváncsnak jellemezhetem, miszerint az államigazgatás kinevezett tisztviselői által kezeltessék.

A gyámi és gondnoksági ügyeknek tisztán administratív részét értem ez alatt, — tekinteten kívül hagyván az árvaszekek mint peren kívüli bíróságnak funkcióját. Ezen ága az igazgatásnak, nem közvetlenül érdekli a törvényhatóság bizottság tagjait; a miért is az ide megválasztandók képességére éppen úgy, mint ezek hivatali működésének ellenőrzésére nem nagy gondot fordít.

Ezen ügyek kezelésére és gondozására hivatalos tisztviselőket L. i. közügy, gyám-pénztárnok, ellenőr és esetleg a jegyző, — legelőbbire olyan egyének, kik a törvényben és szabályrendeletben körvonalozott teendőik fontosságának tudatával nem bírnak; és így az igazgatás ezen ágának kezelése igen sok kívánni valót hagy fenn.

Tekintetes közgyűlés! Beszédem folya már volt alkalommal a tisztújítás fontosságát általában, különböző szempontból felülvizsgálni, s most csak az újabb időben felmerült aramlattal szemben kívánom megfogalmazni, hogy a tisztújítás az idő színtől különösen és fontos actus, mert a miként az imént emlídtetettől megérteni lehetett, a törvényhatóságok ezen jogát veszély környekéik, melynek elhárítására minden körülmények között, a közönségnek érdekes kötelességekben áll. Nézetem végig ezen cél legkönnyebb létesen meg-

közölte az által, ha a választási rendszer ellen emelt vádakra, tényekkel válaszolunk oly képen, hogy a jelenlegi tisztújítás feladatunk szívrovására emlékeztetve, csak is olyanokat választunk meg a pályáról által tisztviselőkké, kik az általuk betöltendő állások mérten, erkölcsi és szellemi tekintetben egyaránt képesek lesznek a közziválasztottnak megfelelni.

Ezek előre becslésük után, minden a közgyűlés tagjait egyenként és együttesen is átvizsgálom, a gyűlést megnyitván kitűzött vántom, és az egyedül tárgyként kihozott tisztújítási eljárás bekezdéseire, a kijelölt bizottság megalakítására felhívom. (Hosszas eljenzés.)

Hirdetmény.

Az 1884. évi XVII. t. cz. 79. §-a értelmében 1884. évi novemberből 21-ig minden helybeli iparos tartozik ezen iparhatóságnál tanácsotát a lajstromba-vezetés végett bejelenteni és ez alkalommal a fenálló tanszerződés tartalmát is közölni. Ugyanazon határidő alatt tartozik minden helybeli iparos és gyáros segédeit és munkásait lajstromba-vezetés és munkakönyv kiállítás végett ezen iparhatóságnál szintén bejelenteni.

A hivatozott törvény 99. §-a szerint minden iparossegédnek és gyári munkásnak munkakönyvvel ellátva kell lennie. A kereskedősegédnek, valamint fontosabb teendőkkel megbízott iparossegédnek, mint könyvvivők, pénztárnokok, munkavezetőknek — munkakönyvre nincs szükségük. Mig ellenben azon egyéneknek, kik fogadókban, vendéglőkben, kormákban, sörlázakban, pálinkamérésben, kávéházakban, kávétermekben kizárólag az által vezetésre, vagy a közönség szolgálatára alkalmazottnak (pinczerek) mint segédnek munkakönyvvel kell bíriuk.

Kik közhelyeken a közönség számára személyszállító eszközöket tartanak készen, vagy szolgálataikat ajánlják, csak azon esetben kötelesek munkakönyvvel bírn, ha mint ilyenek nem saját maguk részére, hanem meghatározott fizetésért, más vallalkozó (iparos) részére, — tehát mint segédek — működnek.

Az iparos, (gyáros) köteles a munkakönyv 1. 2. és 3. rovatát a munkabélepek alkalmával azonnal kitölteni és ezen bejegyzés keltét és sajátkezű aláírást a munkakönyv illeszt rovaibaiban ugyanakkor bejegyezni.

A munkakönyv az iparos által a munkabélepek napjától számítva legkésőbb 14 nap alatt a lajstromba-vezetés és a munkakönyvbe tett bejegyzések igazolása végett az iparhatóságnak bemutatandó. Ezen bemutatást az iparos (gyáros) akár személyesen, akár megbízottja által, akár pedig írásban bélyegmentes jelentéssel teljesítheti.

A segédnek (gyári munkásnak) munkaból kisépése alkalmával köteles az iparos (gyáros) a munkakönyv 4. és 5. rovatát pontosan kitölteni s ezt a kisépés napjának bejegyzés mellett sajátkezű aláírással igazolni.

Köteles ezen-ívl az iparos (gyáros) a segéd (gyári munkás) kívánatára a fennálló szerződési viszony megszüntetéséről és a segéd magaviseléséről az igazgatásnak megfelelő külön bizonyítványt adni. (Ipartörvény. 104. §.)

Ezen külön bizonyítvány 15 kros bélyeggel ellátandó.

A munkaból kisépésor az iparos (gyáros) az iparhatóságnak a kisépést személyesen vagy megbízottja által szóbelileg vagy akár írásban bélyegmentes jelentéssel is 14 nap alatt bejelenteni és a munkakönyvet a segédnek (gyári munkásnak) visszaadni köteles. (Ipartörvény 106. §.)

A segéd köteles szolgálatból ki lépése után legkésőbb 8 nap alatt munkakönyvét a szolgálati viszony megszűnésének a lajstromba-vezetésére és a munkakönyvbe igazolása végett az iparhatóságnál bemutatni.

Azon esetben azonban, ha a segéd (gyári munkás) ezen bejelentésére kitűzött 8 napi határidő letelte előtt ugyanazon elsőfokú iparhatóság területén ismét munkába lép — előbbi szolgálatából való kilépése és az új szolgálati viszonyának megkezdése az iparos (gyáros) által a 34. §-ban kitűzött határidő alatt is bejelentethető.

Az időn a tanviszony befejezéséhez közeledik, köteles a mester, még pedig

legalább két hóval a tanviszony megkezdése előtt azt az iparhatóságnál bejelenteni és egyuttal a tanácsnak írásban tanúsított haladásáról jelentést tenni.

Ha a tanviszony nem befejezésre folytat, hanem bármely más okból időközben megszűnik, az iparos tartozik arról az iparhatóságnak 8 nap alatt a kilépési ok megjelölése mellett jelentést tenni.

A minősítés mind az elméleti oktatás, mind az iparban tanúsított előhaladás tekintetében három osztállyal jelölendő és pedig:

- 1-ső osztályzat jó.
 - 2-ik „ kielégítő.
 - 3-ik „ nem kielégítő.
- A tanonczszerződés bejelentéséhez megkívánott nyomtatványok ezen iparhatóságnál átvételők.

Végül megjegyeztetik, hogy a munkakönyv kiállításához a segéd személyes jelenléte szükséges, — s azok a mennyiben nem helybeliek, igazolványikkal ellátva tartoznak az iparhatóságnál megjelenni.

Miről a város összes iparos és gyárosai tudomás és alkalmazkodás végett azzal értesítennek, hogy fentieknek annál bizonyosabban megfelelni sziveskedjenek, nehogy büntetés alkalmazásával arra szorítkassanak.

Baján, 1884. évi októbertől 30-án. Baja város kapitánysága mint iparhatóság.

Scheibner Gyula,
főkapitány.

Szineszet.

Szombaton, november 1-én adottot Szécsi Mária vagy Murányvár ostroma.

Minden inkább megvolt az előadásban, mint amazz állapot há visszadása, mely egy ellenséggel körülrzt, ostromolt és végül sikerrel szenvedő városban uralkodni szokott. Kisse erőteljesebb menet, mindkiből igaztobbá való hangulat s végre határozottabb, hevesebb magatartás a darab jellemző tulajdonsága s ez előadás kelle. A figyelmes szemlélő a darab előrelátásával — éppen ellenkezőleg annak csendesebb, egyöntetűbb való gyönyörűse lepte meg.

Az előadás egyike volt a nem igen sikerülteknek, a mik utána névelés a ki nem elégtelenségnek távozik az ember. A darab hősnője Szécsi Mária (Ruzsai Etel) azt hisz, hogy nem diszponáltásának kell bebiztosítani azt, hogy egy várpáncsnokhoz illőleg nem adhatta meg hangjait s magatartásában a kellő erélyt. Öntönossága s jartassága azonban szinte felfedte ezt velünk. Bukken bük (Balog Árpád) mint mindig, ugy most is jól fogta fel a magát nagyratartó, elbizakodott, de valójában gyáva és tehetetlen lovag szerepét. Játékosa eszünkbe juttatta Don Quichotte de la Manche-t, a neveléséges hőst. Maszka találó volt, arczjátéka még inkább. Gyűszűs (Hosszu) csak akkor kezdett neveléséges válni, mikor tendenciózusan pójazához hasonló kobozt mozultal, feloktató két oklével kissé sokszor adó telt — ektelen rivalgásra. Ö nem igen szokott — nevetni. De most rajta is megesset s ez környezetére is kihatott. Pedig komikummal a fődolgoz komikusnak komolyan maradt. Alakításáról elismerőleg nyilatkozhatunk. A várnagy (Szigeti) szerepét meglehetően rutinnal játszotta. Markó Emiliának vannak szerepei, melyekben kétségtelen jélet adta tehetségének. De ezuttal nem volt elemében.

Monorri (Vesselőny) gyakorlott szinesz, ki drámai jelenetekben érvényre tudja emelni művészetét. Vajllok be, hogy ezuttal a találkán több élénkség s bevesebb szinesz nem értett volna.

Mátray a megállta helyét mint követ, de nem mint ovatos, körültekintő diplomata. Zagonyt figyelmeltetik, hogy a gondosbbs hangsúlyozásnak hálásabb eredményre leon.

Yasárnap, november 2-án a Vén bakancsos és fia a huszár. Szígyethnek e nem egyedül álló klaszszikus népszimfó — bár már jó ideje szerez érvetést ezektől a közönségnek — elévületlen maradt jó humorra s népies zamata folytán. Fajdalom, ezuttal gyér közönség nézte s csak a karzat adóztot elismerésével s művészet-pártólásával. Nem lehet rossz néven venni, mert hallottak napja volt.

Első sorban kiemelendő Szigeti (Sugár Mihály) bakancsos) kiről dicserételemelünk meg. Ö egyike azon szineszeknek, kik nem csak jól fogják fel szerepeket, de azokat érdekes árnyalatokkal is képesek felruházni, mi által az alak plasztikus körvonalaiban még jobban kibomorodik. Játéka most is feszelen volt, ugyesen alakított, a nyagzást híven, élmegtakusan utánozta (a fél keztyű gondolata nem rossz) mi által feladatát legjobban oldotta meg.

Vere a csapáros (Balog Árpád) színtelen elismerést érdemel. A zsurori s kétes jellemű csapáros jól átgondolva adta, jellemet híven tükröztette vissza. Arczjátékát megilcszerűk.

Leány Ilon (Ruzsai Etel) még diszponálisanabb volt, mint előző este. Beszvetéket jelezte ki iránta, mert nem oka, hogy a szenvedést, a kínos lökő állapotot, a csapást, majd az őrom megrázkódtató ki-fejezését egyelőre, bágydattan adta, mint fejezését megjelölve. Vagyis rossz néven, ha azt tanácsoljuk, hogy ilyenkor pihenjen inkább s gondolozza a múlt kellemetlenségére, mert őszintén mondom, — s ezt dicseréteit is veheti — ha megátmadott egészsége dacára is játszik (ami elismerést érdemel) és nem jó hangulatul, ugy kibát az minden-ki, különösen a közönség, mely az ilyen fajj inezidont zokon veszi.

Friczi (Hosszu) a darab legszeleves szerepe. De leglátványosabb is — a karzat háttérjára mindenkor bizon számíthat. Legyővő és tehetségese szinesz ő, kinek van rutinja s meglopo alakítási képessége. Figyelmeltetik őt, hogy midőn drámai jelenet folyik, visszatetsző az — amint hogy most is az volt, — hogy ilyenkor is magára vonat nyitgyeksz a figyelmet. A karzat nevetése kétségbejőtt volt a drámai jelenet alatt. Szükséges, hogy ilyenkor szüneteljen s visszavonuljon. Az atak a nélkül is elég komikus volt s evési produkcióival s légkörreltálival valósgalag páuánál kellett volna.

Monorri (Hangos kántor) sikerült alakítás volt. El kell ismernünk, hogy Monorri meglopo alakítási képessége van s ezuttal is megbizonyosodott tehetségének sokoldalúsága. A kántoram tipikus alakja minden szigorú bírálatot kiáll.

Mátray (Laczi a huszár) előadása nem elég élénk, föllépése nem elég — a körülményekhez megkivánato — elhatározott volt, minek oka — gyönyitak — szerepekben nem tökéletes tudásában rejlett. A népszimfóban otthonosabbnak eztt magát s így helyet megállta.

Markó Emília (Lidi) is igyekezett s ugyesen, bár nem a legjobb kedvel megozott.

Costa jó vigjátéka, Pokol a háznál adottot keudon, von. 4-én. Végre egy összevagy, egészben véve meglehetősen sikerült előadás, melyet kis számú, de válogatott közönség nézett végig.

Monorri (Varga magánzó) aynyi jó igyekezettel tanusított, játéka oly ügyes bravúrjával végezte s tehetségét oly odaadóan juttatta érvényre, hogy farságához méltó elismeréssel adozunk neki.

Szigeti (Világosi orvos.) Helyenként a szükséges erélyt kifejtve jól játszott, s meg is volt benne a kiejtő komoczió, mely illett szerepéhez.

Mázólo festész (Hosszu) maszka professziójának, alakja jánkó méltóságának, mozgása, magatartása s egész játéka pedig kedélyvilágának megfelelt. Ezuttal a mi pedig a fődolgoz dicseréteire legyen mondvá — tulzása nem esett.

Mátray (Ákos) játéka laza, otthoniatlan volt, a mi csak megerősíti abbéli nyilatkozatunkat, hogy számára a népszimfó meglopoelő tér s hálásabb, mint a szalon.

Ruzsai Etel kis szerepében vigabon játszott. A gyakorlati, szép tehetségű szinesznőnek ezen igazán csak játék volt.

Balog Ajajóné (Petronella) a házastárs szóban nem lukar asszonyságok szerepét oly híven s jól adja, hogy élvezet halgatni. Ö kiváló tehetség, igazán otthon eztt magát a színpadon s szerepét talán sugó nélkül is tudná. Kár, hogy ritkán van szerencsénk hozzá.

Markó Emília ügyes és csinos szobaközlész volt.

Petre há már ügyetlen, felszeg és szegletes mozdulatul, szóval kezdő, legalább szerepét tanultja meg.

Cautörtökön volt: A szeleburdi Moliere írta, tehát jó. De hogy van Moliere-nak jobb vigjátéka is, az bizonyos. A czimzseket Monorri adta, de nem mindig találta el jellemének kivitelét s nem mindig állott feladatának magaslatán. A cselszóvonyek kivitelében, igyekezett volt, de élénkség nem elég.

Mascarielle (Balog Árpád) egyike azon szerepeknek, melyek meglekötetik a tehetséget s a jó játékat, s ezt Balog Árpád ép oly buzgalommal, mint oadao ügyességgel végezte.

Trufaldin (Szigeti) megállta helyét. Anselme (Hosszu) játéka ma állig eshetik kifogás alá. Ergasztali viziontalálkozásán sikerült volt.

Mátray csakugyan jó családbéli fiu volt.

Hypollite (Ruzsai E.) s Czelie (Szigethy) rövidek szerepöknek játéka tettek eleget.

A összejáték tölkélyesítése itt az előadás egyik sikere. A jelmezek elvén hivaték vissza a személyzet antik típusát.

Imprezádor.

Különfélek.

Jankovitch Aurel főispán ur f. b. 8-án érkezett vissza körünkbe, befejezen időközben Szabadkán az általános tisztújítást. Isten hozta!

Hálólozás. Kovács József folyó évi november 6-án, éjeli 1 órakor, este 82-ik évében tüdőelűlés folytán jobbjete szenvedett. Déke hamvainak!

H I R D E T É S E K.

NÁNAY LAJOS K Ö N Y V N Y O M D Á J A

K É S Z I T

GYORSAN, CSINOSAN és JUTÁNYOS ÁRON

mindennemű

NYOMDAI MUNKÁKAT,

ugymint :

ÜGYVÉDI NYOMTATVÁNYOKAT

FALRAGASZOKAT,

számlákat, adress- és vizit-kártyákat,

ÉTLAPOKAT,

eljegyzési- és esketési meghívókat,

CYÁSZJELENTÉSEKET.

Készít továbbá

KÖZSEGI NYOMTATVÁNYOKAT

ugyszintén raktáron tart

kötelezvényeket és ügyvédi meghatalmazásokat.

Legjobbak
a világon

és egyszerű valamint
tartós szerkezetükne
fogva minden más var-
rógépek között előny-
ben részesülnek.

Helyben valódiak csak
Neidlinger G.-nél

Bódog-tér

Pollerman féle házban
kaphatók.